

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pravočasni časopis za veliko in pokritino vredni ter v Mariboru z poštovanjem na dom za celo leto 1 K., poi leto 4 K. in za leto 8 K. Časopis izdajata tudi po njega, pisan na temo svetih. P. S. — Naslednja se pojavila: Upravnike "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — Leta 1919. — Urednik: Koroški župan Her. R. — Številka je na rednem.

Številka je na rednem od naslednjega poštovanja do sredini 40. leta, ali kar je leto, i kvadratno obvezljivo preostalo skoraj 20. let. Je vrednost opredeljena. — Številka 10. leta. — Izdajata se vrednost obvezljiva do tistih rednosti. — Poštovanje obvezljivo na podlagi skoraj 20. leta.

Shodi in prireditve prepovedane.

Ob sklepu uredništva nam poročajo, da so vsi shodi, veselice in sploh vse prireditve do preklica prepovedane. Radi tega smo opustili že naznajene shode, občne zvone in druge prireditve. Nam se ta ukrep ne zdi umesten. Ravno sedaj je najbolj potrebno, da se ljudstvo na shodih pouči in pomiri.

Amerikanci pošljajo slovenskim otrokom živila.

V Ameriki so osnovali pod vodstvom slovenskega župnika Mihaela Golob velik odbor, ki bo oskrbel za uboge slovenske otroke dovolj krepkih živil iz Amerike in sicer brezplačno. V poštev pri doje otroci do 14. leta. V odboru so najodlitnejše gospe in gospodje Severne Amerike. Poslali bodo sladkor, kakao, zgoščeno mleko, fino moko, riž, pecivo itd. Pošljatev za prvi mesec je že v Trstu. V prvi vrsti pridejo v poštev slovenski otroci mest Maribor, Ptuj, Celje in Ljubljana.

Upor v italijanski armadi.

Med italijanskimi vojaki se širi veliko uporno gibanje. V Trstu so se dne 11. maja s silo uprle 3 stotnje bersaljerov. Dne 1. maja se je upri na kolodvoru Ilirska Bistrica stotnja italijanskih vojakov, ki so pometali orožje proč in ga uničili. Protestirali so proti vojni in zasedanju čisto jugo-slovenskih krajev. V italijanski armadi vre.

Nemčija odklanja mirovne pogoje.

Mirovni pogoji, kateri so bili Nemčiji narekovani, so skrajno trdi. Nemčija mora odstopiti deželi Alzacija in Loreno Francijo, dele ozemlja Belgiji in Danski ter velike dele pruske Šlezije in Poznanjske poljski državi. Na tem ozemlju prebiva zavsem pet milijonov prebivalcev. Nemčija izgubi tudi vse prekmorske naselbine, mora plačati ogromne milijarde vojne odškodnine v denarju in blagu. Mirovni pogoji so tako trdi, da bi bila Nemčija vojaško, politično in

gospodarsko uničena za več desetletij. V skupščini narodnega zvora v Berolini dne 12. maja so sklenili, da Nemčija ne sme in ne more sprejeti mirovnih pogojev, kateri so ji bili narekovani. Tudi odpolani Nemške Avstrije so že odpotovali v Pariz, da tudi oni prejmejo mirovne pogoje, ki brezdvomno ne bodo milješi, kakor so oni Nemčije. Oholo nemštvje je prejelo zasluženo kazen, in leži strto na teh.

Preki sod.

Ker so se v nekaterih krajih, ki so v območju deželne vlade za Slovenijo, zadnje dni zgodili neredi, kakor n. pr. umori, ropi, požigi, punti itd. je deželna vlada v svoji seji z dne 11. maja 1919 enoglasno sklenila, da proglaši v okrajinah glavarstvih Slovenjgrade, Celje, Maribor in Radovljica ter v avtonomnih mestih Maribor in Celje preki sod počeni od 13. maja 1919. Kdo zakrivi budodelstvo punta, ropa in javnega nasilstva s budobnim poškodovanjem tuje lastnine, ta bo postavljen pred skupino 4 sednikov, ki ga bo naglo sodila. Komur se dokaz, da je zakrivil tako budodelstvo, bo obsojen takoj na smrt na vislico.

Vsakdo se naj torej vzdržuje vsega puntarskega vtikanja, umora, ropa, zažiga in javnega nasilstva s budobnim poskodovanjem teje lastnine, vsega črvanja k temu in vsake dotične udeležbe. Pokori se naj vsakdo od oblastev izdanim ukazom, da se zadušijo ta budodelstva. Ne dajte se zapeljati od sumljivih in ničvrednih oseb, ki rogovili po deželi, ki šutajo in hujskajo bodisi Slovenec ali Nemec je popolnoma vseeno, komur se dokaz, da se je pregrešil zoper kako deločilo zaglega ali prekoga suda, se odsodi na smrt in smrtna obsodba se izvrši brez ugovera 2 ur po izreku obsodbe. Pritožbi ali kljubovanje prav nič ne pomaga. Še posebej povdajamo, da bo očeten vsakdo, ki poškoduje kako javno napravo ali lastnino (železnice, mostove, telefon, brzojav, vodovod itd.) in kdo poškoduje začne lastnino v

LISTEK.

Vojaški novinec.

Belgijska povest,

Episkop Franjo Konsens: preložil za "Slov. Gospodarja" Al. B.

(Dalej.)

Skoro brezčuten in omamljen je omahoval ob palici za svojo spremjevalko in se nagibal naprej onemogli udov. Noge so mu bile ožljene in ko bi ne bil že napol nezavesten, bi bil čutil nekaj gorkega v desnem čevju, ker mu je kri tekla iz pete.

Katrica ni bila nič manj utrujena, vendar je korakala dalje, ne da bi kaj rekla, celo po vojaku se ni ozrla. Revica si ni upala govoriti. Nobene tolažbe ni imela več v srcu, izginilo ji je blaženo upanje v srečne prihodnje čase. Neizrečeno veselje ji je bilo skoro zmešalo pamet, ko se je prihodnjost tako krasno odpirala pred njenimi očmi, zato pa je tudi razčaranje učinkovalo tisočkrat močneje in jo je zdaj, dasi je bila sicer tako pogumna, kakor sužnjo uklonilo pod jarem neskončne malosrčnosti. Kaj naj reče da dvigne prijatelja iz obupa? Ali naj mu govoriti o njegovih očeh in se laže lastnim čustvom? Tega ni mogla; to bi bilo smrtno ranilo njeno in njeovo srce kakor žgoče roganje.

Zato je nema in počasnih korakov stopala da-

le, vtopljenja v žalostno premisljevanje, tako da se je kmaj zavedala, kako ji je.

Ko sta dobre pol ure molčala, vojak naenkrat globoko vdihne in pravi:

"Konica, postoj, jaz ne morem več!"

"Tudi z mano je pri kraju", odgovori deklica, ne da bi se ozrla. "Malo boma počivala in nočno neč prebila v bližnji vasi."

"Oh, postoj!" prosi slepee.

"Hiša je pred nama. Se 20 korakov, Janez. Lep bukov gozdček vidim. Tam bova sedela v hladni senci."

"Za božjo voljo, potem le hitre!"

Za roko ga pelje do gozdčka, kjer mladenič zviškoma pada na tla . . .

Za prostorom, kjer sta se bila ustavila vojak in njegova tovarišica, je stala senčnica. V njej je sedel mož, ki je čital knjigo. Moral je biti zelo star, kajti od globokih gub mu je bil razoran obraz in redki lasje, ki so mu kot krona obdajali glavo, so bili beli kot sneg. Do pod vrata zapeta sukna in častno znamenje na prsih je kazalo, da mora biti umirovljen častnik.

Ko je slišal za sabo šum, ki sta ga delala potonika, se je obrnil in videl skozi listje vojaka in kmetsko dekle s kovčegom na hrbitu. Ta pogled ga je najprej osupil, vendar si je mislil, da je sestra, ki brata spremila domov in mu je bila iz ljubezni odvzela breme. Kljub temu se je čudil temu priprostemu dokazu naklonjenosti ter se smehljal sočutno, ko je opazoval počivajočo dvojico.

vrednosti nad 200 K. Da se napravi čimprej red in mir v naših krajih in da se napravi konč u-bežnim in roparskim tolpm, pozivamo naše ljudi, da sodelujejo in naznajo oblasti brez usmiljenja vse sumljive osebe, ki se klatijo po naših krajih z nameno, da izvršujejo nedopustna dejanja. Posebno pozornost obračajte na delo naših narodnih nasprotnikov in sumljivih ljudi, ki prihajajo iz Nemške Avstrije. Ti ljudje so plačani od Nemcev, da bi organizirali v Jugoslaviji punt, da bi napejali nezadovoljne in nepoučene ljudi k poprej navedenim budodelstvom. Vsi pošteni Slovenci in zavedne Slovenke na delo, da zatrema vsako kal puncta in nerednosti v naši domovini. Šele tedaj si bomo napravili naš dom in rod srečen, če bo vladal red in mir! Vse puntarje, nemirne, hujskače, ubežnike ter nemške in nemčurske rogovileže potom naglega soda na vislice. Ljudstvo in voditelje ljudstva pa prosimo, da samo ne izvaja nikakih obsodb, temveč naj vsako budodelstvo takoj najkrajšim potom naznani oblasti.

Žalostne prikazni.

Slovenski del Koroške smo morali prepustiti diviaškim Švabom. To je troka in žalostna resnica. Mnogi naši ljudje so postali vsled tega dejstva maščušni in so začeli obupovati. Položaj pa se je zadnji čas za nas obrnil znatno na bolje. Diviaški Nemci so dobili miglja od entente, t. j. od Amerikancev, Francozov in Anglezov, da bodo hudo kaznovani, če ne ustavijo svojega prodiranja na Slovensko. V Celovcu se sedaj vršijo pogajanja med Jugoslovani in Nemci. Počakati moramo, da vidimo, kako se bodo pogajanja končala. Predno ne vemo izida, ne moremo poročati o podrobnostih, ker vidimo izkušen, da se pri zeleni mizi situacija menja vsak dan in da pri tej zeleni mizi zmaga oni, ki ima močnejše ozadje. Ozadje je pa tudi v tem slučaju oborožena moč, ki, čim silnejša in trdnejša, narekuje nasprotniku popustljivost. Nasprotnik, ki ve, da mu je po razbičnih pogajanjih računati z močno odporo silo na drugi strani, si bode premisli, predno bode s svojo nepopustljivostjo povzročil, da se pogajanja končajo brez vspeha.

Govorimo na kratkem o našem ozadju, o naši oboroženi moči in spomnimo se žalostnih prikazni, ki so se pojavile zadnje 14 dni med našim vojaštvom. Nemci so širili med slovensko vojaštvu boljeviški, t. j. puntarski duh. V dosegu svojega namena so porabljali skrajno nizkotna sredstva. Vrgli so nebroj letakov med naše vojaštvvo. V teh letakih so pa

Katrica je bila med tem sedla poleg slepega in mu rekla:

"Janez, zakaj si tako tih in žalosten? Kaj pa ti je? Truden si, kaj ne? Bo že minilo."

Ker ni dobila odgovora, je nadaljevala s prijaznim glasom:

"Le potolaži se in pomisli, da bova jutri doma. Od Venloja do sem je kakih 20 ur hoda. Se tri ure in v naši vasi sva. Ako se napotiva jutri zjutraj zarano, prehodiva kratko pot kakor bi se izprehajala. Lahko sva zadovoljna, ker je res velika sreča, da sem te smela spraviti od vojakov in domov. Kar pa se drugega tiče, že naredim, da ne boš imel dosti nadlog v življenju. — Janez. Zakaj pa nič ne govoris?"

Mladenič je težko hodil po sapo in rekel z vzdihom:

"Srce mi močno bije in silno me peko oči! — Pusti me, da si odpočijem."

Preteklo je nekaj trenutkov, ne da bi bila deklica pretrgala tihoto; pričela je misliti, da prijatelj bolj združuje žalost nego utrujenost. Blagodušno je premagal lastno bolest, da bi potolažila slepca, ter rekla veselo:

"Janez, saj si vendar prepričan, da si me del? Zato mislim, da mora tvoje levo oko vedeni biti še živo, čeprav zdaj zopet nič ne vidiš. Je tega vzrok vročina, ki ti je vnela oči. Povoda doma; prodala bova nekaj žita in zdravnika. Ta te ozdravi, saj je storil že več dni ležali

Suntali naše vojaštve, naj pomeče puške preč, naj se ne bori, naj se zoperstavi s silo častnikom in naj zbeži raje domov. Med vojaštvom so bili nezanesljivi in dyomljivi ljudi, ki so bili ali podkupljeni ali nahajškani od Nemcev. Ti ljudje so ob usodepolnem trenotku, ko so Nemci napadali, res vrgli puške proč in se zbežali. To je najžalostnejše poglavje v zgodovini našega svetega boja za osvobojenje našega naroda. Te so bili izdajalci, Efijalci, črne duše, ki so s svojim izdajalskim početjem zakrivili, da ječi danes Slovenska Koroška pod trdim jarmom nemških divjakov.

In še žalostnejša je prikazen, da so ti „junak“^{mi}, ki se ne sramujejo nositi jugoslovansko uniformo, se raztepli kot izdajalci domovine in kot ubežniki po naših krajih in tam ropajo, povzročajo nemire in druge nepostavnosti. Ti ljudje, ki so pri pelnih čašah rujnega vinca vpili na vse pretege „Živio Jugoslavija!“ in kričali „Lepa naša domovina“, sedaj delajo po navodilih nemških agentov za uničenje Jugoslavije in proti naši svobodi. Vojaki, ki so na Koroškem vrgli puške proč ali pa so oboroženi zapisali svoje postojanke, so se razpršili po naših domačih krajih, kjer sedaj izvršujejo razna zlodejstva, tako da je bila naša vlada prisiljena izdati stroge varnostne odredbe (preki sod).

Mnogo mladeničev, ki so bili poklicani zdaj k orožnim vajam, je ušlo preke meje v Nemško Avstrijo, ali se pa skrivajo doma. Nemškutarji so odgovarjali mladeničem, ki so hoteli iti k orožnim vajam, in jih tako odvrnili ter zapeljali k izdajstvu. To so žalostni pojavi, posebno žalostni sedaj, ko nam je pretih nemški sovražnik iz Koroške, da se njegove tolpe razlijijo po naših krajih. Pohvalno moramo omeniti one požrtvovalne veljake, ki so tudi v teh veleresnih časih ostali zvesti svoji domovini in svojemu rodu. Ceta hrabrega junaka Małgaja, ki je več dni junaško odbijala napade sovražnih čet pri Guštanju, naj bi bila vsem v vyzivu vzgled, kako je treba v usodepolnem trenotku čuvati in braniti svoj slovenski dom. Prosimo in rotimo na tem mestu naše mladeniče: Ostanite zvesti svoji svobodni jugoslovanski domovini. Ne dajte se zapeljati od brezvestnih ljudi v naših vrstah, ki so plačani in nahajškani od Nemcev in nemčurjev. Poprej se se več kot štiri leta vojskovali za tuje, za Nemce, za Hohencolernce in Habsburžane, žrtvujte se sedaj vsaj nekaj tednov za obrambo lastne in svobodne jugoslovanske domovine. Saj bodo prihodne dni končnovelejno določene po mirovni konferenci v Parizu naše meje. Treba bo torej le še malo časa stati na straži, da nam divjaški Nemec ne ponali naših kmetskih domov, da ne uniči naših sel in ne oroba naših krajev ter ne pomori ali odzene naših ljudi, kakor se je to zgodilo na Koroškem.

Slovenski mladeniči in možje, pomislite trenutno vse te in spoznali boste, da je ostuden izdajalce lastne domovine, tat lastne in narodne sreče in oskrunjevalec posestva slovenskega in imena vsak, kdor sedaj ubeži od vojakov, kdor uteče iz strahu pred vojaško službo čez mejo, ki med tovariši-vojaki hujška proti državi in oblasti. Kaj ne, slovenski mladeniči-vojaki, med vami ne sme biti in tudi ne bo nobenega, ki bi si zasluzil ime „izdajalec“! Čuvajte last in poštenje svoje in svojega rodu! Ostanite zvesti svojemu narodu in svoji domovini! Le na ta način se zopet povzpne, le na ta način se ubranimo nevražnega navala čez naše meje, dvignemo v sebi samozavest ter vrnemo svojemu narodu ono trdno vojaško ozadje, ki mu je potrebno, da se reši naš ugled in podkrene naša pravica do vsega, kar je po vseh naravnih zakonih naše. Ne klonimo glave, naprej za našo sveto jugoslovansko in slovensko domovino!

Shod S. K. Z. v Posavju.

Rajhenburg, dne 5. maja.

V nedeljo, dne 4. majnika se je vršil v dvojni kapljanje shod Slov. Kmečke Zveze. Predsedoval je shodu tukajšnji kmet in gospodar Jožef Škoberne. Govoril pa je v prepričevalnih besedah podpredsednik Narodnega predstavninstva v

Le pomicli, Janez, jutri bova videla tvojo mater in deda in Pavelčka, in potem te popeljem k vsem prijateljem, da jih pozdraviš. Ko si odpočišeš, te oči ne bodo več pekle in zopet boš malo videl. In potem bova skupaj molila pod lipo in se Materi božji zahvalila za dobrote. Ne dvomišo tem, Janez, ona me je uslušala in je... A kaj je to? Nogovico imaš krvavo? Ti nesrečni človek, pa niti besede ne rečeš! Naglo mu izuje čevelj in nogovico ter mu obriše z noge kri z belim robezem. Potem mu hoče reči, da je le neznačna rana, a komaj mu pogleda v obraz, se zdrzne in vzklikne plaho:

„Janez, kaj pa ti je? Kako si bled!“

Mladenec vzduhne s slabim glasom:

„Oh, sam ne vem. Srce mi bo počilo; tako mi je, kakor bi moral umrieti.“

Stresel se je po vsem telesu, glava mu je pada na ramo in roke so mu oslabele omamnile.

Katrica mu položi roke na bledi lici in mu hodič dvingiti glavo, obupno kličoč:

„Janez, Janez! Siromak! Umira! Vode, vode! Pomagaj!“

Ko mora je gledala okrog sebe, tekala semterja ter iskala, kje bi dobila kaj vode. Zdaj je pa zgozdičem opazila odprtia vrtna vrata, ki so držala v dvorišču pred lepo gosposko hišo. Od veselja je vzkliknila in hitre tekla, da, da morde tam dobi hitre pomoci.

Beogradu dr. Jančiću v potrebi ujedinjenja SHS, o vrednosti ali valuti našega denarja, o vojnih posojilih, o vzrekih pomanjkanja petroleja, olja, sladkorja, o ustavi države SHS, o vojaškem poštu na Koroškem, o nasilstvu Italjanov, o stališču naše stranke to je Slov. Km. Zvez. Končal je svoj govor s pozivom na zborovalce kmete naj se organizirajo. Vse se organizira, tudi kmet je se morajo združevati v Slov. Km. Zvez, ker le, če bodo organizirani, bodo mogli uspešno braniti svoje pravice. Kako temeljite in poučno je govoril g. peslanec, petrdili so zborovalci s tem, da so največjim zanimanjem sledili govoru in ob koncu so še prosili g. govornika, naj jih pride pogostokrat obiskat, da jih pouči in razprši njih dvome. Vsi zborovalci so nato z navdušenjem sprejeli sledeče resolucije ali zahteve:

1. Pri zgradbi železnice od premogovnika v Reštanju do Rajhenburga, se je odkupila od posameznih tukajšnjih posetnikov zemlja po nezapisanih nizki ceni. Vsi zborovalci zahtevamo, da se te cene naredbenim potom ali potom zakona povišajo.

2. Vsled pomanjkanja premoga, ki je vzrok nerednosti v železniškem prometu, pomanjkanja plina in kurjave zahtevamo z vso odločnostjo, da se vlada resno zavzame, da se naravni zakladi tukajšnjega premogovnika v kar največji meri izkoristijo.

3. Vsi zborovalci protestiramo proti neverjetnemu povišanju cen železniške vožnje v 3. razredu.

4. Zvesti pravemu demokratičnemu načelu zahtevamo v Jugoslaviji popolnoma ljudsko upravo in ustavo in uvedbo proporcionalnega volilnega reda v vse javne zastope.

5. Vsi zborovalci protestiramo proti nevrednemu povišanju cen železniške vožnje v 3. razredu.

6. Odločno protestiramo proti nasilstvu zemljeljčnega Italijana in Nemške Avstrije, ki nas hčemo oropati najlepših, popolnoma slovenskih pokrajin.

K preosnovi šolskega zakona.

III.

Ob poldnevnu pouku bi torej obiskovali solo manjši otroci samo popoldne in večji samo dopoldne. Seveda bi bil pri takih urebitvah čas pouka tesno odmerjen. Zato bi se morale poučevati vsak dan, seveda tudi ob četrtekih, od 8. do 12. ure in od 1. do 4. ure. Tedaj bi imeli višji razredi 21 ur in nižji 18 ur na teden šole. Dosedaj imajo višji razredi 26–28 ur, nižji pa 20–24 ur pouka na teden. Torej bi odpadlo pri višjih razredih 5–7 ur in pri nižjih 2–4 ure. Če se pomicli, da odpadajo v prihodnje nemščina, potem, da bi bil ob poldnevnu pouku obisk imeniten in da je današnji popoldanski pouk zaradi slabeca obiska in neugodnega duševnega razpoloženja utrujenih otrok prav malo vreden ter da tudi poletna opričenja prav zelo ovirajo napredek, bi to skrčenje časa prav nič ne škodilo, nasprotno! Ob boljšem obisku, ugodnejšem telesnem in duševnem razpoloženju bi bili učni uspehi pri poldnevnu pouku celo mnogo boljši, kakor sedaj.

Vsak učitelj bi poučeval dva razreda, višjega dopoldne, nižjega popoldne in bi prišlo na vsako učno osebo razven veršuka po 30 učnih ur na teden. Ker se mora vendar vsak veden učitelj tudi dobro pripravljati na pouk in porabi mnogo časa ob popravi šolskih zvezkov, bi bila to gotovo prehuda obremenitev. A temu se da odpomoči.

Ob upeljavi poldnevnu pouka bi torej postala vsaka enorazrednica koj dvorazrednica, vsaka dvo- in trirazrednica štirirazrednica, kakoršna bi zadoščala za veliko večino šolskih občin na deželi. Učenci bi se razdelili na dva, oziroma štiri razrede in prenapojenosti, ki je bila na Spodnjem Štajerju posebno kričeča, bi bilo mahoma konec. Petrazrednice na kmetih bi postale hkrati šestrazrednice in bi bili glede tesnoti tukaj razredi na boljšem.

Seveda želimo tako ureditev le za tiste šole, katere obiskujejo po večini otroci kmečkih staršev. V mestih in trgih, potem v krajih, kjer je dosti tovarn in obrtnih podjetij, naj ostane v veljavi celodnevni pouk, zakaj v takih krajih ne rabijo otrok toliko za domače delo in so starši že veseli, če so otroci v šoli, torej pod primernim nadzorstvom. Toda, če kmečkim otrokom ne storiti dobro preidlo sedenje v šoli, hasne isto mestnim, ki so še bolj potrebeni gibanja in svežega zraka, še manj in bi bil dobro urejen samo poldnevni pouk menda pač tudi tukaj na mestu.

Torej, poldnevni pouk bi nalagal učiteljstvu preteška bremena; odvzel bi mu prosti četrtek, ki mu je radi v resnici napornega dela v šoli za oddih živo potreben. Vrh tega bi učitelja čakalo popoldne prav enako težavno delo, kakor dopoldne in še vsak dan po več ur poučevanja, kakor doslej. Ravnatoč bi bilo mnogo več truda s pripravo na pouk in popravljanjem pismenih nalog. To bi bilo preveč, ampak temu se da pomagati, ne da bi zaradi te odpočomi nastala večja smotra bremena. Nasprotno! Že samo vzdrževalni troški občin bi se v mnogih situacijah znatno znižala. Treba bi bilo pač nastaviti v raz-

bremenitev učiteljstva na teh novih štirih šestrazrednicah po eno moč več, da bi odvzela v vsakem razredu gotove predmete, pa vsekako tako, da bi bil vsak učitelj po en dan v tednu pouka popolnoma oproščen, kakor doslej. Potem takem bi na poldnevni štirirazrednicah poučevali po trije, na šestrazrednicah po štiri učitelji; na enorazrednicah pa, ki bi ob poldnevnu pouku postale dvorazrednice, bi tako pridelili drugega učitelja iz gmotnih in drugih razredov bržas ne bila umestna. Zato pa se naj uveljavlja načelo: vsako poučno delo nad običajno meruro se naj primerno nagradi posebej in potem bo slučajno bolj vpreženo učiteljstvo bržas tudi zadovoljno. Sedajne dvorazrednice bi pri taki uredbi pridobile po enega učitelja, nasprotno bi postal pa pri štirih in petrazrednicah po eden odveč in bi se v skupnem številu učiteljstva bistveno nič ne spremenovalo, torej bi bile tudi neutemeljeno ocitanje, da bi bila izpremembra spravila mnogo učiteljstva ob svoj kruh. Gleda nastavljenih učiteljev bi tak ustrezli tudi tedaj ne pomnožil šolskih bremen, ako bi se priznala za nadmerno število poučnih ur posebna denarna nagrada, kar bi bilo vendar pravčno in samoobsebni umljivo.

Ce konečno precenimo vse ugodnosti, ki bi se naklonile kmečkemu prebivalstvu z upeljavo poldnevne pouka, pridemo do sledečih pridobitev: 1. Tesnoba v razredih bi bila odpravljena. 2. V razredih bi ne bilo združenih toliko različnih šolskih let, kar bi bilo šolskemu napredku gotovo v korist. 3. Zdravju škodljivi vpliv dolgotrajnega sedenja v šoli bi se zdatno zmanjšal. 4. Otrokom bi ne bilo odvzeto prepotrebno domače kosilo. 5. Solske kuhinje bi postale nepotrebne. 6. Napredku škodljive šolske delavnice bi odpadli. 7. Otroci bi opoldne ne postopali. 8. Solski obisk bi bil izvrsten, kazni radi šolskih zavrnud bi malone izginile. 9. Otrok bi pridobil priložnost, da se v prostem poldnevnu vpelje v kmetijska dela. 10. Starši bi imeli dopoldne tega, popoldne pa drugega otroka doma v pomoč. 11. Prijateljska vez med šolo in domom bi se utrdila. 12. Otroci bi se odrujevali toliko kmetijskemu stanu, kakor doslej.

Naše popolno, na podlagi mnogoletnih opazovanj in izkušenj utrijetno prepričanje je, da bi šola vpeljala poldnevnu pouko na kmečkih šolah velika olajšava in dobrota tako za otroke, kot za staršete. Takšna uredba pa bi tudi nikakor ne bila v skladu napredku, ampak bi se isti ob izbornem obisku, ob razpremenjenju posameznih razredov glede tesnobe, ob ugodnejšem telesnem in duševnem razpoloženju otrok le še izdatno povzdignil. Zatorej zahtevajmo odločno: sole na deželi se naj uredijo tako, kakor je to kmečkim razmeram primerno in naša ljudska zastopnika pa pozivljamo in rotimo, da ne pridrže nobenemu ljudskosolskemu zakonu, ki ne odgovarja našim zahtevam in pri katerem niso sodelovali pravzgodni zastopniki kmečkega stanu.

Ljudske pritožbe.

Iz Sopote pri Podčetrtek uam pišejo: Redko kdaj se čita v časopisih kakšen dopis ali članek iz naših krajov; toda ko sila prikipi do vrhunce in ko zmarjka potrežljivosti, se vendar morame oglasiti in povedati javnemu svetu, kako se nam kaj godi.

Štiriletsta vojna nam je pobrala v prvi vrsti precej delavnih moči namreč leto število moč in fantov. Mnogo se jih je vrnilo zunanje in notranje poškodovanji, kateri so malo ali pa nič več sposobni za težka kmečka dela. O rekviriranju in drugem ravnanju vojnih oderuhov nočem govoriti, saj je itak sleherni gorski koči in zadnjemu ovčjemu pastirju dobro znano, kako se je z nam postopalo. Pobiralo se je ubogemu kmetu do zadnje pesti žita in fižola in odgnal se je marsikom skoro zadnji rep iz hleva. Ako si pa dotično go spesko prosil pomoči ali milosti, se ti je zagrozilo z kaznijo, zaporom itd.

Ako si med tem časom prišel v trgovino, katera bi morala po možnosti skrbeti za potrebne stvari za občinstvo, se te je v prvi vrsti vprašalo, ali imaš kaj seboj za zamenjati. Kdor je prinesel kaj v koču, je dobil vsega, česar je potreboval; kdor pa je hotel za denar kaj kupiti, je slišal žalostne besede: nimamo, nimamo. Od kje neki bi ubogi kočar, ki se za sebe in svojo družino nima dovolj živeža, jemal, da bi se s tem prikupil žitak bogatemu trgovcu!

Toda pustimo te žalostne spomine in pogledimo v sedanjo dobo, v kateri živimo. V prvi vrsti nas danes tlaci in žili dohodniški davek, kateri je za nas ubogo ljudstvo naravnost vnebovpijoč. Naj bi kočar z eno kravico v hlevu plačal ravno takšen dohodniški davek, kakor tisti, ki ima 8 do 10 glav zivine, naj bi oni, ki ne pridela vina niti za domačo rabo, plačal toliko, kakor tisti, ki pridela vina 50–100 hektolitrov na leto in ga proda; ali naj plača tisti ravno toliko dohodniškega davka, ki je le z par kronami šel k žigosanju, kakor oni, ki se je z mnogimi tisočaki prihaval k občinskemu predstojniku? Ali naj bi tudi uboga vdova z kopico lačnih in nepreskrbljenih otrok plačala toliko, kot z vsem opremljen posestnik?

Kdo so bili tisti slavni činitelji, ki so znali tako umetno, oziroma tako prenike preračunati

dohodnino posameznega kmeta ali kočarja, ne ozirajoč se na to, kaj se prodá, kaj vse se mora kupiti in v kakšnih revščinah se mogoče posameznik nahaja.

Ako bi bili dotični gospodje tudi sebi odmerili prilično sveto dohodninskega davka, bi se še ubogo ljudstvo ne razburjevalo tako. Toda žal, da so ti gospodje na sebe pozabili.

Obračamo se tem potom in prosimo mero-dajne činitelje, okrajne glavarje ter tudi deželno vlado v Ljubljani, naj vendar pregleda krivico, ki se godi nam ubogim kmetom, kočarjem; naj poduci tiste gospode pri davkariji, da bodo znali in vedeli, kdo ima tisočake letnih dohodkov in kdo se pa leto za letom pogreza v še večje dolbove. Ob enem pa prosimo tudi naše župane in občinske odbornike, naj vendar odprijo oči in pogledajo krivico, ki se godi nam malim posestnikom; naj nas ne pustijo obupati ali propasti. Saj zato so izvoljeni in postavljeni, da skrbijo in se potegujejo za blagor svojih občanov.

Imeli bi še mnogo gradiva za tebe, dragi »Gospodar«, toda ker vemo, da imate pomanjkanja prostora, moram nehati. Vendar pa želim, da bi moje vrstice ne ostale glas vpijočega v puščavi, temveč, da bi dospele na določeno mesto in tam dobile svoj odmev. — Deželna vlada je že ukenila vse potrebno, da se popravi krivica, ki se je komu zgodila po »zaslugi« prejšnjih nemčurskih uradnikov. Uredništvo.

Politične vesti.

Kronske sestre. V soboto, dne 10. maja se je vršil na dvoru kronske sestre, ki je razpravljala v notranji ureditvi države, kakor tudi o zunanjem položaju, zlasti na mirovni konferenci. Posvetovanje je trajalo od 10. do 13. ure.

Slovenske stranke in sicer Slovenska ljudska, Jugosl. demokratska in Jugoslovanska soc. demokratska so na skupnem sestanku dne 10. maja sklenile premirje. Ker stojimo neposredno pred odločitvijo svoje narodne usode, naj prenehajo po polaema strankarski boji po časopisu in shodi. Medsebojne pritožbe bodo reševali medstrankarski posveti.

V jugoslovanski klub sta vstopila bosenska hrvaška poslanca fra Dldak Buatić in fra Gjalić; tako je naš klub zopet za dva člena močnejši.

V Narodnem predstavništvu je vložil dr. Ho hajec interpelacijo radi preganjanja prekmurskih Slovencev in radi previsekega zvišanja železniških tarifov zlasti v III. razredu. Celetno interpelacijo glede prekmurskih Slovencev smo objavili v ponudnjem »Straži«. Interpelacijo glede železniških tarifov pa objavimo v petkovem »Straži«.

Boljševizem. Prijatelj, ki se je vrnil iz ruskega vjetništva, povedal mi je sledoče zgodbo: Na potovanju proti domu, zadel sem blizu mesta J. na čelo boljševikov, ki so se bili odpravili iz mesta na »potreben lev v okolico. Ne dača, sreča tropo reven mušik (kmet) z vozom in konjem. Vse to je pa seveda tudi boljševikom ugajalo, ter takoj zahtevalo od kmeta naj jim prepusti konja in kuretko (voz). Žal, da je kmetiček tej želji male preveč ugovarjal, ker konec je bil — da so boljševiki ustrelili kmeta.

Rumunske meje. Rumunija in Čehoslovaška bo imela skupne meje, tudi Poljska bo ob eni strani mejila na Rumunijo.

Nemčurska zalega v Račah. V tovarni drož so še nastavljene vedno le nemške moći, med temi zagrizena gospa Perco, katere mož je v vojski krasno živel kot nadporočnik, zdaj pa dela grozne dobičke, ker se mu je poverila razprodaja kvara v Mariboru. So za iztirati in nastaviti domače moći. Ko se je raznesla tužna vest o polomu na Koroškem, razveseljevali so se v gostilni Möschl v Račah znani renegati: dr. Rizinsky, B. the in Ahić in kruili svojo himno: »Die Wacht am Rhein«. Iz Maribora gl. kol. odslovljen železničarski uradnik Kotting službuje zdaj v Račah. Ta človek spada že davno v Viljemovo deželo; udeležil se je znane stavke in demonstracije v senemec na Glavnem trgu v Mariboru.

Glasilo izdajalcev »Deutsche Wacht« mora prenehati. V Celju bo izhajal nov nemški list pod imenom »Cillier Zeitung«. Za »Štajercem« je štorej tudi strupena »Wachter« v krovu dežela.

Državno nadzorstvo nad posestvimi. Kakor poroča »Murska Straža«, je deželna vlada v Ljubljani postavila v gornjeradgonskem okraju sledeča posestva pod državno nadzorstvo: Grof Trautmannsdorf, nadzornik J. Kreft, poštar pri SV. Juriju; vojvodina Ahrenberg, nadzornik J. Zemljič, župan v Radencih; grof Stubenberg, nadzornik J. Nemeč, župan v Okoliševih; vojvoda Parma, nadzornik Josip Breznik, župan v Stanetincih; Stöger-Steiner, nadzornik Fr. Zemljč v Murščaku; grof D'Avernas,

nadzornik Fr. Cobelj, gostilničar pri Kapeli; Josip Hildebrand, nadzornik Fr. Razlag, gostilničar v Radencih; baron Bruck, nadzornik K. Jurjevič, trgovec v Radencih; grof Bathany, nadzornik isti; samostan Admont in samostan Ren, nadzornik France Stajnko, tržan v Ljutomeru; bratje Kleinoschegg, nadzornik Dragotin Novak v Strožji vasi. — Ostala nemška posestva še pridejo na vrsto. Nadzornikom pristajo obsežne pravice.

Volitve v nemškoštajerski deželni zbor so izpadle neugodno za socialne demokrate. Zmagala je krščansko-socialna stranka, katera ima 36 mandatov, socialni demokratje pa samo 24, nemška kmečka stranka, ki bo šla s krščanskimi socialci, 8, in nemška demokratska stranka (prej nacionalna ali liberalna) pa samo borna dva mandata. Izvoljen je tudi Wastian. V Gradeu so pri volitvah v občinski svet socialni demokratje propadli. Do včeraj opoldne je bilo oddanih za socialdemokratično stranko 13.574, za združeno krščansko-socialno-nacionalno 17.343, in za druge stranke okoli 3000 glasov.

Jugoslavija dobi trgovske in bojne ladje stare Avstrije. Ministrski predsednik Protič je dobil od Pašića iz Pariza brzojavno obvestilo, da dobi Jugoslavija gotovo število trgovskih in bojnih ladij bivše Avstro-Ogrske. Vlada je že podpisala ukaz, da se sprejme večje število jugoslovenskih pomorskih častnikov v jugoslovansko bojno mornarico. V državnem proračunu za tekoče leto je postavljen kredit 40 milijonov dinarjev za prve potrebe pristanišč trgovske in bojne mornarice. — Jugoslovani bomo imeli morje, Nemška Avstrija pa ne.

Tedenske novice.

Birmovanje v dekanatu Maribor d. b. se vrši v tem je redu: Pri Sv. Lovrencu nad Mariborom v nedeljo, dne 18. maja, pri Sv. Mariji v Puščavi dne 19. maja, v Rušah dne 20. maja in v Lembaru dne 21. maja.

Solska mladina, kakor tudi edrasli, da celo kmečki ljudje delajo na sadnem drevju ogromno škodo. Zlasti po mestu se vidi, kako nosijo kar cele veje s cveti naokolo. Ali ni to brezvestno? Sadje je itak že tako drago, da si ga reven človek ne more kupovati, a sedaj se pa še s pokončevanjem cvetov povzroča še večje pomanjkanje tega prepotrebnega živila. Učiteljice in učitelji delujejo proti takemu vandalizmu, podučujte mladino, da ne bude sama sebi škodovala. Policija naj pa brezobzirno vsakega, ki nosi kak cvet sadnih dreves prime ter izroči njega, ako je pa mladoleten pa njegove vzgojitelje zasluženi kazni!

Ruška koča se bo otvorila proti koncu tega meseca in to zaradi popravil, vsled poškodbe tartiniskih vromilcev po zimi. Podravska podružnica SPD. kot lastnica Ruške koče in Planinke opezarja člane, in druge osebe ki hočejo dalje b'vati njenih zavetiščih, da se morajo v to svrhu že zdaj oglašiti, povedati natanko čas, kadar hočejo v zavetišču bivati, število sob in postelj ter poslati naprej približno dve tretini stanarine. Postelja stane dnevno 4 K. Ker društvo ne ve, kje so raztrošeni njegovi bivši člani, prosi, da se sami javijo predsedniku ali g. Francu Pišeku, posojilniškemu tajniku v Mariboru, Narodni dom. Udnina znaša 6 K, ustanovnina 100 K. Društveni odbor po pravilih ni dolžan sprejeti vsake prijavljene osebe, da se ji ne vrnejo neljubi elementi. Občni zbor se bo vršil koncem maja, kar se bo še razglasilo. — Načelstvo.

Za jugoslovansko akademsko menzo v Zagrebu so darovali: presv. knezoško dr. M. Napotnik 50 K, stelni prošt g. kanonik Matek 20 K, kanonik g. Arzenšek 20 K, knezoškočki dvorni kaplan g. Umek 10 K in dekan g. Stergar 10 K. Vsem da rovalcem prisrčna hvala!

Delavsko zavarovanje. Minister za socijalno politiko je pripravil zakonski načrt za zavarovanje delavcev.

Bogoslovna fakulteta v Beogradu. Iz Beograda poročajo, da se otvorí v jeseni na beograjskem vseučilišču tudi bogoslovna fakulteta, katere beograjsko vseučilišče dosedaj ni imelo.

Kako živimo na Dunaju? Slovenec, ki živi na Dunaju z ženo in dvema otrokoma, nam piše: »Na dan bobivam za 4 osebe 56 dek kruha in 2 deki umetne masti, ki je pa bolj podobna kolumazu, kakor masti, za vsakih 8 dni debivam za 4 osebe pol kg mroke, pol kg phanega ovsa, 1 kg soli in osminko kg kavinega nadomesika pa za 1 mesec. Krompirja, fižola in graha ne poznamo več. Na trgu ne moreš kupiti nič drugega, nego kislo repo in zelje, neko pesušeno travo, katero imenujejo posušene zelenjad in k večjemu še kakor redkey. Za kilogram koruze zahtevajo 10 kron, za kilogram kruha po 30 kron, za kilogram konjskega mesa 70 kron, svinskega, govejega in telečjega mesa pa sploh ni več videti in se dobi samo pod roko. Vsled silnega stradanja smo tako oslabeli, da se komaj držimo po koncu in se med hojo po ulicah spodikamo tako, kakor če bi bili vinjeni. Valed gladi pomirje na Dunaju vsak dan več sto

oseb. In v to deželo gladu si želijo naši Nemci in nemškutariji, katerim bi privoščili, ako bi si saj za en teden vžili stradanja na Dunaju in Gradcu. Prepričani smo, da bi bilo taka zdravilo za nje zelo dobro.

Premos zemskih ostankov Zrinjskega in Frankopana. V zagrebškem kinu »Metropol« je bil te dni prvič videti film, ki predstavlja vse svečanosti, ki so se vrstile ob prenosu relikvij obeh narodnih mučenikov od dunajskega Novega Mesta, odkar so ju dvignili iz desedanjega iz dosedanjega groba padomerju niso položili v zagrebški stolnici v grobničo. Med potovanjem se vidijo pozdravni sprejemni v Špilju, Pesnici, Mariboru, Celju, Zidanem mostu, Rajhenburgu in Brežicah. Lep je pogled v Špilju na ravne vrste naših vojakov na peronu. Videti je dr. Rosina, ki govori pozdravni govor. Ob strani pa mu stoji glavar dr. Lajnič. Najlepši so pač izza potovanja prizori v Mariboru. Pogled na okrašen kolodvor, prihod vlaka, predvsem prisega generala Maistra in častnikov, aeroplana, ki kroži nad množico in nekaj rasnoganj ljudi, poslovilni pozdrav nebrojne množice, ko odhaja vlak. Igra se zelo hitro, prehitro, tako da je skoro nemogoče vse pregledati. Vendar se dobro razločijo in spoznajo v Mariboru vsi govorniki, tudi govornica Hrvatica, g. knezoško dr. astenc in zelo natančno bog slovec Radanovič, ki stoji najbolj v ospredju in maha s svojo kadilnico. Lepo se vidijo slovesnosti v Zagrebu, med drugim prav razločno sprevid, kjer korakajo zastopniki naših zasedenih krajev z razločno vidljivimi nadpisi kakor Reka, Trst, Gorica in drugimi. Svet bo lahko videl v tem filmu vsaj v malih obrisih manjšega našega naroda za ujedinjenje. (Opredeljitev: Ali bome tudi v Mariboru videli te film?)

Osepnice so se tekmo prejšnj. tedna na novo pojavile: V Zgornjem Dupleku dva, v Terčovi trije, v Luščki vasi dva, v Novi gori občina Zgornja Bistrica dva in v Mariboru Franc Jožefova cesta št. 5 en slučaj.

Nemške tolpe so po Slovenskem Koroškem na pravile nad 30 milijonov K škode na zasebnem in državnem imetju. Če ne bi imel general Muster vojaka, bi se tako godilo tudi slovenskoštajerskim hrajem.

Gospodarske novice.

Francija hoče biti v tesni trgovski zvezi z Jugoslavijo. V Parizu so se končali dne 8. maja dogovori, po katerih bodo Francozi ustanovili direktno železniško zvezo z Jugoslovijo.

Dve močno breji kravi in eno na novem mleku se zamenja za klavno živino. Naslov pove redništvo.

Tobak je pri nas prepovedano saditi. Kdo bo kljub temu gojil tobacne rastline, bo občutno kaznovan. Jugoslovija bo itak imela dovolj tobaka. Čebelarji! Sladkor za pitanje je tukaj, stane 7 K kolodvor Celje, pošljite vreče in denar. Čebelarsko društvo Celje.

Ribji lov v Sloveniji ni svoboden. Ker je ponkod razširjeno napačno mnenje, da je v Sloveniji ribji lov popolnoma svoboden, se naznana, da temu ni tako, ter da še nadalje ostanejo v veljavi vsi dosedanji zakoni glede ribjega lova v slovenskih deželah.

Kmetijski stroji. Jos. Pfeifer, tovarnar v Hohen odda nov motor na bencin 3 konj. sile za 4500 K, 4 mline z 5. sitami za vsako zrnje, po 500 K, mali francoski avtomobil z gumijem 4000 K, 1 rezalnico za konjsko klajo, 300 K, 1 vitalj 500 K, 1 mlatilnico na vitalj ali motor 400 K. Večje število železnih koles za jermenje, debele dolge osi za mline ali žage, več obesečih in ležečih ležarjev, konična kolesa za mline ali žage, 1 veliki veternik (Ventilator), 3 železne duri za opekarne ali kotle, 2 velika mlinška droga s stojalom, različna kolesa za železno vrv in 2 brusna kamna.

Vinogradniki! Okrajni zastop v Slovenski Bistrici ima še v zalogi nekaj škropilnih sredstev in sicer bakrene paste »Bosne«, belega galuna (pršek) in žveplenega nadomestila »natrium thiosulfat Saloidin«, katera se takoj oddajo.

Podpisovanje arzavne posojila je podajočano do 20. majnika.

Maribor. V četrtek, dne 15. t. m. popoldne od 2—6. ure se bo v Viktrinjski ulici št. 11 prodajal prekajeno meseč kg po 20 K in jajca kg mad po 50 v.

Maribor. V sredo 14. in četrtek 15. maja se ne bo vršilo napovedano cepljenje v deški ljudski šoli IV na vežbališču, pač pa se bo s cepljenjem na istem prostoru nadaljevalo v petek, dne 16. maja. Vendar pa se bodo spričevala o cepljenju emenjena dva dneva (sreda in četrtek) počeni ob 17. uri (t. j. ob 5. uri popoldne) razdeljevala.

Sv. Anton v Slov. gor. Neka dekleta od Sv. Antona, katera se prištevajo tudi med gospodiče, kupujejo po fari jajca ter jih nosijo čez Radence v Nemško Avstrijo. Deklet! Kje je Vaš ponos, Vaša čast? Takih Jugoslovank ne potrebujemo v Jugoslaviji. Imena teh deklet, — katere si služijo denar, da se vtihotapijo z našimi tivili k nemškim vojakom — objavimo v eni prihodnjih števil, če se ne bodo takoj poboljšale. Čudno se mi zdi, da obmejne oblasti pri Radgoni ne preprečijo kaj takega. In oblasti pri Sv. Antonu, kajč bi tudi one kak korak storile v prid Jugoslaviji.

Sv. Andraž v Slov. gor. Fantje so nabrali na Florjanovo za slepe vojake 25 K.

Slov. Bistrica. Odvetnik Dr. Josip Pučnik je otvoril pri nas odvetniško pisarno tik okrajne sodnije.

Slov. Bistrica. Tudi našim nemčurjem, katerih je še žalibog mnogo, so zrastli grebeni. Skrivajo se pod rdečkastim plaščem. V Gornji Bistrici so preteklo nedeljo »hajlali«, da je bilo groza, še celo »Wacht am Rhein« so hoteli peti, kar se jim pa ni posrečilo. Merodajno oblast prosimo, da se ti ljudje, ki so državi nevarni takoj spravijo na pvarno!»

Celje. Komisar tukajšnje okrajne bolniške blagajne Ignac Sitter, ravnatelj konsumnega društva v Trbovljah, je bil na lastno prošnjo odpuščen. Imenovana sta sedaj za komisarja: Jožef Maru, vratar južne železnice v Celju, za njegovega namestnika in svetovalca pa Ivan Rožman, gimnazijski profesor v Celju.

Celje. V soboto, dne 24. maja t. l. se bode vršila pred gostilno Škoberne v Celju za celi političen okraj celjski, klasifikacija onih vojaških konj, (last bivše armade), ki dosedaj še niso bili od pregledne komisije klasificirani. Posestniki, ki imajo vojaške konje in se ne morejo izkszati s potrdilem kake pregledne komisije za konje, oziroma oni, ki konje trdovratno ni o hoteli peljati k razredovanju (klasifikaciji) bodo plačali globo in se jim bodo vrhutega odvzeli konji.

Galicija pri Celju. Dne 15. aprila je na Zavru umrl 19letni mladenci Martin Verdel; nalezel si je v vojski sušico in prišel v očetovo hišo umret! Bil je tib, vri mladenci. Počivaj v miru! — Dne 23. aprila pa je na Gorici umrla Frančiška Stampe v 25. letu svoje starosti; tudi njo je pobrala neusmiljena jetika. N. p. v m! — Ne-popisno škodo je tukaj napravila slana, ki je nastopila najmanj 10krat zaporedoma. Popolnoma so uničene črešnje, orehi, marelice, zgodnje hruške in jabelke, stara trta (izabela); tudi trava je tako osojena, da ne raste skoro nič, ječmeni se v nizkih legah naravnost suši o ljudstvo je povsed potroš; vendar pa se še najde ljudje, ki kljub vsem nezgodam razgrajajo po kričmah in pisanju, da človek lega ne more razumeti. Odlikujejo se v tem zlasti fantje (žal tudi nekatera dekleta), ki so se 1. maja v Celju oz. Šoštanju navzeli rdečega evangelija!

Dramlje. Nemila smrt je odtrgala nit življenga prednji Marijini družbenici Antoniji Leber, setri g. bogosloca Ivana Leber v Mariboru. Bila je večkrat previdena s sv. zakramenti v dolgorajni bolezni. Velika močica jo je spremila k zadnjemu počitku. Predno se je sprevod napotil proti cerkvi, so zapele cerkveni pevci pretresljivo žalostinko in v imenu rajne se je poslovila Marijina družbenica Urška Jesenek od staršev, bratov in sester. Počivaj v miru! Žaljujočim ostalim pa izrekemo srčno sožalje!

Rogatec. Tudi pri nas se je začelo novo življenje v narodnem in gospodarskem oziru. Dokaz temu je shod, ki se je vršil v nedeljo, dne 11. t. m. Shod je bil za naše razmere zelo dobro obiskan. Govoril je ustanovitelj Vlad. Pušenjak, ki je opisal položaj po razsulu Avstrije, obširno razpravljal o gospodarskem položaju ter o delovanju kmetijske družbe in vjenčnih podružnic. Izvolil se je odbor kmetijske podružnice, ki se je ustancovala za župnije Rogatec, Sv. Florijan in Sv. Rok. Gosp. dekan Šalamun je govoril o potrebi organizacije kmetov in vabil k pristopu v kmetijske podružnice. Splošna želja je, da se večkrat prirede pri nas poučni shodi, ker je ljudstvo željno pouka.

Sv. Rok ob Soli. Na našem prijaznem gričku se je menda prvič vršil političen shod, katerega je priredila SKZ. Zanimanje za shod je bilo veliko in udeležba za naše razmere prav lepa. Na

shodu je govoril nadrevizor Vlad. Pušenjak o splošnem političnem položaju, razpravljal o vseh dnevnih gospodarskih vprašanjih in razložil program Slov. Kmečke Zveze. Zborovalci so z zanimanjem sledili izvajanjem govornika, ki je ovrgel razne laži in vznemirljive novice, katere razširajo v celiem okraju rogaški nemškutarji.

Stoporce. Anton Kores, posestnik v Čermoziju, župnije Stoporce, vladino prosi, naj se mu blagovoli sporočiti proti primerni nagradi, kdo kaže o njegovem sinu Štefanu, kateri se je peljal iz italijanske fronte 1. nov. 1918 zvečer iz Ljubljane proti Celju. Do danes še ni sledu o njem.

Brežice. Odvetnik dr. Gustav Rosina je otvoril odvetniško pisarno v Brežicah v nekdanji Mrazovi hiši št. 11.

Bizeljsko. Umrl je v Orešju pri Bizeljskem Windischgraetz-ov lovec Gregor Lamut. V tej službi je bil 40 let, vendar je bil do zadnjega diha navdušen Sloven. Da je bil v obče priljubljen, je kazal tudi njegov pogreb. Na zadnji poti so ga spremili tovariši levci in so mu oddali ob odprtem grobu častno salvo. Počivaj sladko, dragi Gregor!

Rajhenburg. Grozna svetovna vojska, ki je vsemu človeštvu vsekala nezaceljive rane, tudi cerkvi ni priznašala. Posebno huj udarec je bil za cerkev, da je morala izročiti v vojne namene krasne zvonove. S kakšnim trudem si je naše ljudstvo pridobilo krasne zvonove, ki bi jim najoznanjali mir in jih opominjali k molitvi. S solzami v očeh so se poslavljali od ljubih jim zvonov. In sedaj, ko je kolikortoliko nastopil mir je zopet njih prva skrb, da si priskrbijo zvonove. To je pokazal tudi skrbni cerkveni ključar podružnice sv. Jakoba, Jožef Radej, posestnik in župan v Dovškem. Koliko se je trudil, da bi cerkvi sv. Jakoba priskrbel nov zvon. Dne 4. majnika je bil tako srečen, da je videl sad svojega truda, kajti ta dan je mil. g. kanonik in dekan Jožef Mešiček blagoslovil pri cerkvi sv. Jakoba nov jeklen zvon. Daroval je nato slovesno sv. mašo, pri kateri se je že oglašal novblagoslovljeni zvon. Po končani cerkveni slovesnosti pa se je začel domači praznik za ugledno Radej-evo hišo. Udeležili so se tega praznika mil. g. kan. in dekan, dr. Jankovič, podpredsednik narodnega veča, domača duhovščina, cerkveni pevci sv. Jakoba, Radejevi sorodniki ter ožji njegovi prijatelji. Vsem bo ostal ta dan v najlepšem spominu.

Sv. Križ pri Ljutomeru. (Zahvala.) — Pri izbruno uspeli gledališki igri »Rokovnjaci«, dne 21. aprila t. l., blagovolili so naši požrtvovalni dilettanti svoj čisti prebitek 234 K podariti v prid tukajšnji šolski mladeži, za koji velikodušni znesek se šolsko vodstvo v imenu revnih Šolarjev najtopleje zahvaljuje! Bog plati!

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Na belo nedeljo, po rani službi božji, je priredil član Narodnega predstavninstva Ivan Vesenjak, lep shod SKZ, na katerem je točno poročal o svojem delovanju sploh, zlasti pa se za naš okraj. Zahvalimo se mu za njegov trud z ozirom na dohodninski davek, ki je bil od brezvestnih uradnikov res previsoko odmerjen. Uspešno je posredoval pri oblastih za podporo za naše uboge pleterske pogorelce in za strojno zadružko, kateri je pogorela matilnica. Točno je poročal o vojaški reformi, o davku na vojne dobičkarje, o volilni reformi, o denarnem vprašanju in o vojnih posojilih. Sklenile so se tozadovne resolucije. Okrajnemu zastopniku ptujskemu se pošle resolucija, v kateri zahtevamo, da se nam napravi okrajna cesta skozi Sv. Lovrenc proti Cirkovcam, katera je že projektirana, pa se vsled brezbrižnosti prejšnjih ptujskih gospodov ni gradila.

Ustanovitelj socialdemokratov in njihov nauk. Ruski boljševiki.

(Kmetom v podluk.)

Socialdemokrati so začeli zopet prirejati shode in agitirati za svojo stranko. Celo na kmete hodijo in da bi dobili več pristašev za se, so začeli izdajati na kmete svoj časopis »Ljudski glas.« Zato je potrebno, da se seznanimo z ustanovitelji socialnih demokratov in z njihovimi nauki.

Znanstven ustanovitelj socialdemokratov je Karel Marks, ki je spisal več učenih knjig. Njegov zvest pristaš in agitator za njegove nauke pa je bil Ferdinand Lasal (Lassalle). Karel Marks je bil jud, sin nekega avokata, rojen v Trieru na Nemškem 1. 1818. Bil je zelo svobodomiseln, o veri govoril v svojih knjigah vedno z nekim zaničevanjem. Tudi Ferdinand Lasal je bil jud, rojen v Vratislavu leta 1825. Njegov oče je bil trgovec s svilom.

Cudno je, da sta bila oba, Marks in Lasal, silna nasprotnika slovanskih narodov. Marks pravil Slovanih, da nimajo nobene bodočnosti, da so umirajoč narod; o slovanskih voditeljih pravi, da so panslavistični sanjači. Se hujši je bil Lasal; njegovo mišljenje je naravnost — vse-

remške. O Nemcih pravi, da so v svoji omiki višji nego drugi, zatem morajo gospodovati

Ustanovitelji socialdemokracije so torej judje, zato ni čudno, da so tudi sedanjii voditelji skoraj vsod judje. Iz tega je tudi razvidno, zakaj se mnogi socialdemokratični nauki krščanstvu naravnost nasproti in sovražni. Kakšni pa so ti nauki?

1. Vsa zasebna lastnina, zemljišča, poslopja in tovarne itd. se morajo vzeti sedanjim lastnikom in morajo postati skupna last, tako n. pr. je sklenil mednarodni socialističen delavski snod v Londonu 1. 1896: »Vse zemljišča se izpremeni v skupno last.« Isto so sklenili v Erfurtu leta 1891 in na raznih drugih shodih.

2. Socialdemokrati hočejo odpraviti vero. Karel Marks pravi, da ni Boga in ni duše; vse je le izpremenjajoča se stvar. Bebel, bivši voditelj nemških socialdemokratov, pravi, da prepusti nebesa angelom in vrabcem. Liebknecht pravi: »Jaz sem brezbožnež, ne verujem v Boga.« Erfurtski program pravi: »Vera se proglaši za zasebna reč.« Toda, kako to umevajo, kažejo sedanjii boljševiki. Ti so na Ruskem in na Ogrskem vrgli krščanski nauk iz šol. Kot poroča pravoslavni nadškof Silvester iz Omska v Sibiriji papežu Benediktu v Rim, so boljševiki na Ruskem oropali najbogatejše cerkve v Kremlju v Moskvi, v Jaroslavu itd., druge so oskrnili, umorili so nadškofa Vladimirja v Kijevu in okrog 20 školov in na stotine duhovnikov. Pred smrtno odsodbo odsekajo boljševiki svojim žrtvam roke in noge. Nekatere so celo žive zakopali. Tako se glasi škofovo poročilo. To pač ni »zasebna stvar.«

3. Socialdemokrati hočejo, kakor pravi Bebel, »zakon povzdigniti na višjo stopinjo.« Pa v čem je ta »višja stopinja?« Engels, prijatelj Marksov, pravi: »Žena je spet dobila pravico ločiti zakon in, če se z možem ne razume, pač gresta narazen.« Kako socialdemokrati umevajo zakon, kažejo najboljše sedaj boljševiki na Ruskem, ko oskrunjajo redovnike, proglašajo podprtavljenje žensk in svobodo najhujših strastij, kot poroča nadškof Silvester papežu Benediktu. Ječnako delajo socialdemokrati na Ogrskem, kjer uvajajo »svoboden zakon.«

To so glavni nauki socialdemokratov, s katerimi hočejo osrečiti svet. Nekateri hočejo te nauke dobesedno izvajati v dejanju in ti se zato imenujejo strogi socialdemokrati ali marksisti, takojimenovani po Marksju, ki je ta načela proglašil. Ti hočejo, da bi proletarijat, t. j. tovarniški delavci, železničarji itd. dobili v roke vso politično oblast. Drugi socialdemokrati so zmerni, ki hočejo le deloma izvesti ta Markssov program ter hočejo sodelovati z meščanskimi strankami.

Strogi in zmerni socialdemokrati imajo skoraj v vsaki državi drugačno ime. Na Ruskem se imenujejo strogi socialdemokrati boljševiki od ruske besede boljšoj, kar pomeni velik ali večji, ker več nudijo v družabnem oziru, t. j. Marksov program hočejo dobesedno izvesti. V Rusiji imajo zdaj vso moč v rokah boljševiki, kateri uganjajo najgrša zverstva in bodo Rusijo uničili, ako ne bo kmalu konec njihovega gospodstva. Voditelji boljševikov so razen Lenina in Lučenarskega sami judje. Ti vladajo veliko bolj nasilno kot nekdanji car. Zmerni socialdemokrati na Ruskem se zovejo menjševiki, od besede manj ali pa meni, ker manj nudijo v družabnem oziru, t. j. hočejo Marksov program le deloma izvesti. Eden takški je bil minister Kerenski, ki je složno vladal z meščanskimi strankami, dokler ga niso vrgli boljševiki. V Nemški Avstriji in na Ogrskem se strogi socialdemokrati imenujejo komunisti, od latinske besede komunis — skupen, ker hočejo, da bi bilo vse skupno in ne osebne lastnine. Na Nemškem se imenujejo strogi socialdemokrati marksisti ali špartakovi, takojimenovani po umorjenem voditelju Liebknechtu, ki se je v listih podpisoval z imenom Spartakus. Zmerni socialdemokrati se pa v Nemčiji imenujejo revolucionisti, ker hočejo, da se revidira (pregleda) strogi Markssov program. Ti vladajo zdaj v Berolini skupno z meščanskimi strankami. Njihov voditelj Scheidemann je prvi minister.

V Jugoslaviji se socialdemokrati že tuji ločijo v zmerne in stroge ali boljševike. V Osjeku so začeli zaprli več takih boljševikov, med njimi dr. Fischerja in Lustiga. Ta dva sta gotovo Judi. Dr. Fischer je na nekem shodu hudo zabavljal zoper vladu v Beogradu. Seveda če bi on prišel do vlade, bi na vse potlačil in uničil, kar bi se mu ne uklouilo. Boljševiki poznaajo s-o-b-o-d-o-l-e-z-a-s-e, za druge imajo v e-s-a-l-i-n-s-v-i-n-e-c. Moramo biti pozorni, ker ti ljudje zelo agitirajo. Pravnamene skrivajo, a na shodih obljubujejo ljudstvu nebesa, da bi jih vjeli v svoje mreže. Kaka nebesa prinašajo socialdemokrati, kažejo najboljše judovski boljševiki v Rusiji in še bolj judovski komunisti na Ogrskem. Gorje deželi, kjer době takci ljudje oblast v roke! Pridruži se jim vsa sodrža, vse nezadovoljnje, vse tisti, ki hočejo dobro živeti in nič delati. Ti ljudje ne poznajo nobenega reda, zato so zverstva, ropi in morija na dnevnem redu!

Socialdemokratičnih shodov vobče ne obiskujmo! Če ga kje na kmetih prirede, zavrnimo pa prav krepko njihove krive nauke! Mi ne potrebujemo nakuov judovskih boljševikov. Naša nova država bo že sama vse preskrbela, kar je ljudstvu v korist. Razdelila bo veleposestva med viničarje in male posestnike, podržavila bo tovarne, železnice in rudokope, da ne bodo imeli dobička posamezniki, marveč skupnost, t. j. država.

Slovenci širite Slov. Gospodarja!